

Ὁ ὑπάλληλος, ὅστις ὀλίγην προσοχὴν ἔδωκεν εἰς τοὺς λόγους τούτους ἠρώτησεν ἔτι ἀποτομώτερον τὸ ὄνομα τῆς θανούσης. Ἡ κυρὰ Φωτεινὴ ἤρχισε νὰ τρίβῃ τὸ μέτωπόν της, δὲν ἠδύνατο ὅλως διόλου νὰ ἐνθυμηθῆ τὸ ὄνομα. Ἦτον ὄνομα δυσκολοπρόφερτον καὶ ξένον καί, ἔπειδὴ πάντοτε ἡ γραῖα τὸ ἔλεγεν ἠρωτηριασμένον, ἡ μακαρίτισσα τὴν παρεκάλεσε νὰ τὴν ὀνομάξῃ ἀπλῶς Μαρίαν.

— Καὶ τὸ ὄνομά της ἀκόμη εἶνε ἀγνωστον; ἀνέκραξε ὁ ἀστυνόμος, ὅπως δὴποτε πρέπει νὰ ὑπάρχωσιν ἔγγραφα τίνα, τὰ ὅποια δὰ μᾶς διαφωτίσωσι περὶ τούτου.

— Τίποτε δὲν εὐρέθηκεν, ἀπήντησεν ἡ κυρὰ Φωτεινὴ.

— Πόσων ἐτῶν εἶνε τὸ κοράσιον;

— Ἡ Ἰωσηφίνα εἶνε ἕξ ἐτῶν.

— Πρέπει νὰ ἐρωτήσωμεν αὐτήν, δὰ ἔλθω αὐτοπροσώπως διὰ νὰ τὴν ἐξετάσω.

Ὁ ὑπάλληλος ἦλθε, συνοδευόμενος ὑπὸ ἐτέρου κατωτέρου ὑπάλληλου, ἀσθμαίνων καὶ μανιώδης διὰ τὰς τέσσαρας ὁροφάς, ἃς ὤφειλε ν' ἀνέλθῃ.

Μεταξὺ τῶν ὀλίγων ὑπαρχόντων οὐδὲν εὐρέθη δυνάμενον νὰ ἐπιχύσῃ φῶς ἐπὶ τοῦ παρελθόντος τῆς μητρός καὶ τοῦ τέκνου της.

— Πῶς ὀνομάζετο ἡ μήτηρ σου; ἠρώτησεν ὁ ἀστυνόμος τὴν μικρὰν κόρην.

Ἡ Ἰωσηφίνα ἐσιώπα.

— Θέλω νὰ μάθω τὸ ὄνομα! ἀνέκραξε.

— Τὸ ὄνομα τῆς μητέρας μου;

— Μάλιστα!

— Ἡ μητέρα μου — ὀνομάζεται: μητέρα μου.

— Μωρέ, τί ἔξυπνο παιδί εἶσαι! Καὶ πόθεν ἦλθεν ἡ μητέρα μαζὶ σου ἐδῶ;

— Ἀπὸ μακριά, πολὺ μακριά.

Ὁ ἄνθρωπος εἶχε μεγάλην ἰδέαν περὶ τῆς τέχνης του καὶ ἐνόμιζεν, ὅτι καὶ εἰς τὰ δυσχερέστατα ζητήματα ἠδύνατο νὰ ἐξαγάγῃ τι ἀπὸ τῶν ὑπ' αὐτοῦ ἀνακρινόμενων. Δι' αὐτὸ ἀπέτεινε ταχέως ἀπείρους ἐρωτήσεις εἰς τὴν Ἰωσηφίνα, ἕως ὅτου τέλος ἐξανέστη ἡ ζωηρὰ φύσις τοῦ παιδίου.

(ἔπεται συνέχεια).

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ ΕΚ ΤΩΝ ΕΡΓΩΝ

τοῦ

ΣΟΠΗΝΧΑΟΥΕΡ.

Χαρακτηριστικὸν γνώρισμα τῶν πρώτης τάξεως πνευμάτων εἶνε τὸ ἄμεσον τῶν κρίσεών των. Πᾶν ὅ,τι παράγουσι εἶνε ἀποτέλεσμα τῆς ἰδίας νοήσεως. Ἐν τῇ ἐπικρατείᾳ τῶν πνευμάτων ὁμοιάζουσι πρὸς ἡγεμόνας, ἐν ᾧ τὰ λοιπὰ δέονται μεσολαβήσεως, ὅπερ καὶ αὐτὸ τὸ ὕψος των ὑποδεικνύει, ἅτε μὴ ἔχον οὐδὲνα ἴδιον τύπον.

Τύτε μόνον πρέπει νὰ ἀναγινώσκωμεν, ὅτε ἡ πηγὴ τῶν ἰδίων ἰδεῶν ἐστέρησε, ὅπερ συγνάκις συμβαίνει καὶ εἰς τὴν ἐξοχωτέραν κεφαλήν. Ἐνῶ ἀπ' ἐναντίας δεινῶς κατὰ τοῦ ἁγίου πνεύματος ἁμαρτάνομεν, ὅταν λαμβάνωμεν ἀνὰ χεῖρας βιβλίον διὰ νὰ ἀποδιώξωμεν τὰς ἰδίας καὶ πλήρεις δυνάμειος ἰδέας.

Ὀλίγοι μόνον ἔχουσι τὸ προνόμιον νὰ κρίνωσιν ἐξ ἰδίων δυνάμεων, πάντες δ' οἱ λοιποὶ ἀκολουθοῦσι τοῖς ξένοις δόγμασι καὶ παραδείγμασι. Διὰ ξένων ὀφθαλμῶν βλέπουσι, καὶ ἀκούουσι διὰ ξένων ὠτων. Διὰ τοῦτο εὐκολώτατον εἶνε νὰ σκεφθῆ τις, πῶς ἐν τῷ παρόντι σκέπτεται ὁ κόσμος, δυσκολώτατον δέ, πῶς ὁ κόσμος δὰ σκέπτεται μετὰ παρέλευσιν τριάκοντα ἐτῶν.

Προσφεύστατα ὀνόμασαν τὴν μελέτην τῶν ἀρχαίων συγγραφέων ἀνθρωπιστικὴν σπουδὴν, διότι δι' αὐτῶν μάλιστα ὁ μαθητὴς γίνεται πάλιν ἄνθρωπος, εἰσερχόμενος εἰς κόσμον ἀπηλλαγμένον πάσης τοῦ μεσαιωνισμοῦ κηλίδος, ἥτις βραδυτέρον τὸσον βαθέως εἰσέδυσεν εἰς τὴν εὐρωπαϊκὴν ἀνθρωπότητα, ὥστε ἀκόμη καὶ σήμερον ἕκαστος γεννᾶται εἰς τὸν κόσμον φέρον ἐπὶ τοῦ προσώπου του τὸν βύπον τοῦτον, ὀφείλει δὲ ν' ἀποπλύνῃ αὐτὸν πρὶν ἢ καταστῆ πάλιν ἄνθρωπος.

Ἐν τῇ Ἑθνικῇ τὸ πᾶν εἶνε ἡ θέλησις, ἐν τῇ Τέχνῃ οὐδέν· ἐν ταύτῃ τὸ πᾶν εἶνε ἡ δύναμις.

— Ὡραία τις θεὰ εἶνε καθαρτικὸν τοῦ πνεύματος, ὅπως καὶ ἡ μουσική, κατὰ τὸν Ἀριστοτέλη, τῆς ψυχῆς.

ΓΛΩΣΣΙΚΑΙ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

ὑπὸ

ΑΔΑΜΑΝΤΙΟΥ ΚΟΡΑΗ.

— Ἡ τέχνη τοῦ γράφειν, εἶνε τέχνη δύσκολος καὶ δὲν ἀποκᾶται μὲ αὐτοσχεδιασμούς, ὡς εἶναι οἱ ἰδιοὶ μου, ἀλλὰ χρειάζεται καὶ κόπον πολύν, καὶ χρόνον μακρὸν. Ἦδελεν εἶσθαι θαῦμα, καὶ ὑπὲρ αὐτὰ τῆς ἀναστάσεως τῶν νεκρῶν τὰ θαύματα θαυμαστότερον, ἐδὼν ἡμεῖς, μόλις ἐξυπνισαντες ἀπὸ τὴν μακρὰν βαρβαρότητα, ἐλαμβάνομεν ἐν τῷ ἅμα καὶ ἐνοίας ἀκριβεῖς τῆς μορφώσεως τῆς τέχνης τοῦ γράφειν Αἱ πρώται τῆς ἐξυπνίσεως ἐνέργειαι καὶ κινήσεις, εἶναι σκορδινισμοί, εἶναι χασμῆσεις, εἶναι ψηλαφήσεις (taknemens), καὶ παντοδαπαὶ ἀπορίαι καὶ ἀμηχαναίαι. Τοιαῦται χασμῆσεις, καὶ τοιοῦτοι σκορδινισμοὶ εἶναι (καὶ χωρὶς μετριοφροσύνης ὑπόκρισιν), καὶ ὅσα ἐγὼ τολμῶ νὰ λέγω καὶ γράφω περὶ μορφώσεως τῆς γλώσσης.

— Ἐχετε ἀξίωμα τοῦτο, ὅτι ματαίως κοπιᾶζουσι νὰ μορφώσωσιν τὴν γλώσσαν ἡμῶν, ὅσοι δὲν εἶναι βαπτισμένοι καὶ καταμοσχευμένοι εἰς τὰ προγονικὰ συγγράμματα. Ὁμοθυμαδὸν ὅλοι οἱ Γάλλοι λέγουσιν, ὅτι ὁ Ῥακίνας ἔφερε τὴν γλώσσαν των εἰς τελειότητα, καὶ τελειότητα τοιαύτην, ὥστε νὰ νομίζηται ἡ πρώτη γλώσσα τῆς Εὐρώπης· ἀλλ' ὁ Ῥακίνας ἔξευρεν ὅλα τὰ συγγράμματα τῶν παλαιῶν, καὶ ἐξαίρετως ἀπὸ στήθους τὸν Ὀμηρον καὶ τὸν Εὐριπίδην. Ἐὰν εἰς αὐτοὺς ἔκαμε τοιοῦτον ἀποτέλεσμα ἡ γλώσσα τῶν Ἑλλήνων, εἶνε ἀναμφίβολον ὅτι πολὺ περισσότερον θέλει συνερῆσιν εἰς τὴν τελείωσιν τῆς ἡμετέρας, ἥτις ὄχι μόνον λέξεις σπείρουσιν, ἀλλὰ καὶ φρασεολογίας πολλοτάτας ἐφύλαξε τῆς προγονικῆς ἀπαρallaκτους.

— Ἡ τέχνη τοῦ γράφειν εἶνε τὸ τελευταῖον βῆμα τοῦ πολιτισμοῦ, οὐδὲ γεννᾶται κατὰ δυστυχίαν εἰς ὅλα τὰ πολιτισμένα ἔθνη ἀδιαφόρου. Πῶς εἶναι δυνατόν λοιπὸν ἡμεῖς οἱ ἀρχαῖοι τοῦ πολιτισμοῦ, νὰ μεταβῶμεν πάραυτα ἀπὸ τοῦ ὕψους τοῦ Χρονογράφου καὶ τῆς Ἀμαρτωλῶν σωτηρίας, ἡ καὶ τὸ χειρότερον τῶν δύο, τὸ ὕψος τῶν Ἀττικῶν σχολαστικῶν μας, εἰς τὸν ὀρθὸν χαρακτήρα τῆς ἐκφράσεως τῶν ἐννοιῶν!

— Γλώσσα οὔτε δημιουργεῖται οὔτε μεταβάλλεται εἰς ὀλίγων ἐτῶν διάστημα. Μακρὸς χρόνος τὴν πλάσσει, καὶ μακρὸς χρόνος τὴν μεταπλασσει, οὐδ' ἔμπορεῖ νὰ τὴν ἐξαλείψῃ ὀλότελα, ἀν δὲν ἐξαλείψῃ πρότερον αὐτὸ τὸ ἔθνος.

— Ἀλλὰ καὶ ὁ καλλωπισμὸς, ἡ νὰ εἶπω οὕτως κτενισμὸς καὶ στολισμὸς τῆς γλώσσης ἔχει ἕρια, τὰ ὅποια ὅστις ἀγωνίζεται νὰ ὑπερπηδήσῃ, γίνεται τύραννος τῆς γλώσσης, καὶ τύραννος γελοῖος, διὰ τὸ ἀδύνατον τῆς κατορθώσεως. Ἄλλο τι δημοτικώτερον παρὰ τὴν γλώσσαν δὲν εἶναι· οὔτε εἶναι· οὔτε μοναρχίαν οὔτ' ὀλιγαρχίαν ὑπομένει. Ἡ γλώσσα εἶνε αὐτὸ τὸ ἔθνος· σὲ συγχωρεῖ νὰ τὴν καλλωπίξῃς καὶ νὰ τὴν στολίξῃς, ἀλλ' ὄχι καὶ νὰ βάλῃς εἰς τόπον αὐτῆς ἄλλην γλώσσαν ἰδικὴν σου. Μᾶς ὑποφέρει (νὰ ἐπαναλάβω τὴν μεταφορὰν) νὰ τὴν κτενίζωμεν, ἀλλ' ὄχι καὶ νὰ τῆς πληγώωμεν τὴν κεφαλὴν. Ἀπὸ τὸ ἔθνος ἐδημιουργήθη, καὶ ἀπὸ τοῦ ἔθνους πάλιν τὰς ψήφους μέλλουν νὰ κυρωθῶσιν ἡ νὰ γελασθῶσιν ὡς ἀληθινῆς γλωσσολογίας φλυαρίαί, ὅσους ἐπινοήσῃ τις καθήμενος εἰς τὸ ταμείον του στολισμούς τῆς γλώσσης. Ὅσον λογικώτεροι καὶ ἀν ἦναι αἱ διαρβώσεις καὶ οἱ προβαλλόμενοι νέοι νόμοι, ἐὰν γίνωνται βιαίως, τὸ ἔθνος προκρίνει τὰς συνθήεις εἰς τὴν ἀκοήν του ἀλογίας παρὰ νὰ ὑποταχθῆ εἰς νέων νόμων ζυγόν, καὶ ἐπιμένει τόσον ἰσχυρὰ εἰς αὐτάς, ὥστε ἀναγκάζει καὶ αὐτὸν τὸν νομοθέτην τελευταῖον, θέλει δὲν θέλει, νὰ συναλογῆ μὲ τοὺς χυδαίους.

ΔΥΟ ΑΣΤΕΡΙΑ.

Ὅλα τᾶστρα τοῦρανοῦ, ἅμα ῥθ' τὸ βράδυ,
Τότε λάμπουν, φέγγουσι μέσα ῥς τὸ σκοτάδι.
Κί ἅμα ἰδοῦν τὴν ἀντηλιά ῥς τῆς αὐγῆς τα κάλλη,
Τότε φεύγουν, χάνονται, ὅλα σβουοῦνται πάλι.

Δυὸ ἀστερία μοναχὰ ἥλιο δὲν φοβοῦνται,
Ἄμέρα νύχτα φέγγουσι καὶ ποτὲ δὲν σβουοῦνται,
Ἄσὲ δυὸ μάτια καστανά εἶνε θρονασμένα
Τᾶσταιλ' ὁ Θεὸς ῥς τὴ γῆ γιὰ νὰ καί'ν ἑμένα!

Ἀθήνησι (1884).

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ.